

DISSERTATIO CRITICA
DE
ORTU ET INCREMENTIS
LINGUAE LATINAE,

QUAM,

VENIA ORDINIS AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM
AD AURAIUM INCLYTUM ATHENÆUM,

P. P.

JOHANNES GABRIEL LINSÉN,

PH. MAG., LITTERAT. ROMAN. ADJUNCTUS,

ET

CAROLUS WILHELMUS SIRÉN,

WIBURGENSIS.

In Audit. Phil. die III Martii MDCCCXIX,

horis ante meridiem solitis,

P. VI.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS.

8.

MAXIME REVERENDO ATQUE CELEBERRIMO VIRO,
PROFESSORI,
DIOECESEOS BORGEOËNSIS ARCHIPRÆPOSITO,
S. S. THEOLOGICÆ DOCTORI,
DOMINO MAG. MAGNO ALOPÆO,

Ad quem, benignissimum juventutis suæ Moderatorem, non modo mentem doctrina, sensus moribus formatos, verum animum etiam, rerum angustiis pressum & prope deficientem, sed subsidio, consiliis, adhortationibus erectum, obstrictissimus defert, in pignus animi ob accepta beneficia æternum gratissimi, has pagellas sacratas debuit, voluit

MAXIME REVERENDI ET CELEBERRIMI NOMINIS

Cultor humillimus
CAROLUS WILH. SIREN.

placuisse deferere loca, ubi tamdiu amavisset morari. Propius multo veritati accedit, Silvii demum tempore, orta inter hunc atque Julum contentione, Albam fuisse conditam,

Tandem per anfractus flexuosos obscurissimæ antiquitatis eo pervenimus, ut, quoniam Aborigines illi fuerint, paucis commemorantes, disquisitioni huic de Linguae Latinæ ortu finem aliquando finis imposituri. Poscit vero quandam mentionem ipsum illorum nomen: in cujus etymo investigando

H

non

steriori illo tempus mutatæ sedis respicitur. Ceterum Ascanium quidem omnes appellant Albæ conditorem; non autem convenit, uter Æneæ fuerit filius, ex Illo patrem secutus, an minor in Italia natus. Quamobrem Livius: "Haud nihil ambigam (quis enim rem tam veterem pro certo adfirmet?), hincine fuerit Ascanius (Lavinia proles), an major, quam hic, Creusa matre Illo incolumi natus, comesque inde paternæ fugæ: quem Julum eundem Julia gens auctorem nominis nuncupat." L, I, c. 3. Nos VIRGILIUM sequendum putamus.

*Ille, vides, pura juvenis qui nititur hasta,
Proxima sorte tenet lucis loca: primus ad auras
Ætherias Italo commixtus sanguine surget,
Sylvius, Albanum nomen, tua postuma proles,
Quem tibi longævo serum Lavinia conjux
Educat filvis regem, regumque parentem:
Unde genus longa nostrum dominabitur Alba.* Æn. VI, 760 sqq.

non una cernitur fingendi follertia. Mireris tamen, plurimos tam veterum quam recentioris ævi scriptorum ad eam descendisse opinionem, quod ista voce nulla propria significaretur gens, sed revera quæcunque ita vetusta, ut terræ suæ primigena & ultima habenda esse videatur (*h*). Aborigines itaque non nisi Græcorum essent Autochthones: homines ab origine h. e. a primo tempore terram quandam incolentes — primi ejus conditores. Scilicet summi Romanorum historici, Trogus, Sallustius, Livius, alios ut taceam, adeo linguæ patriæ fuerunt rudes, ut turpiter pro gentis nomine haberent commune plane vocabulum. Quin & ipsius Varronis, etymologiarum magistri, hæc res fugit acumen. Haud scio, an nihil statueretur ineptius. Neque igitur unicum ad eam denominationem eruendam esse potuit hocce originationis tentamen. Alii, quibus gens diversa obtinet, appellatam Aborigines seu verius Aberrigines putant, quia erronei quidam & lare carentes ex multis conflui locis ejus fuissent auctores (*i*). Tertia etiam est conjectura, Græco nomine ex eo insignitam, quod in montibus quondam habitasset (ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκήσεως) (*h*). Quæ posteriores originationes saltem prioris illius in-

---

h) DIONYSIUS L. I. c. 10.

i) Idem l. c. — FESVUS rei mentionem ita facit: "Aborigines appellati sunt, quia errantes convenerint in agrum, qui nunc est populi Romani: fuit enim gens antiquissima Italiæ."

k) Hæc etymologia Dionysio arridet: qui opinioni suæ de Aboriginum

infulsitatem reddunt promtorem. Minime enim his umquam fuisset locus, si ejusmodi agnosceret loquendi usus vim vocis Aborigines, quam etymon illud a plerisque probatum ipsi affingit (1). Quidquid igitur ii foment, qui originem nominis hujus inquirunt, antiquam fuisse Aborigines in Italia gentem, non est quod dubitemus. Hanc autem quo jure Græcam putet Dionysius, jam quærat.

Prætermittendum non est, scriptori illi non satis de ea re esse persuasum; dubitans enim bis confitetur, se quorundam

---

Græca cognatione eandem convenire intellexit. L. I, c. 13. — "Quidam, inquit AUREL. VICTOR, tradunt, terris diluvio coopertis passim multos diversarum regionum in montibus, ad quos confugerant, constitisse; ex quibus quosdam sedem quærentes, pervectos in Italiam, Aborigines appellatos, Græca scilicet appellatione, a cacuminibus montium, quæ illi ore faciunt."

- 1) Subtiliter A. W. SCHLEGEL a NIEBUHR dissentiens: "Das Wort ist sprachwidrig gebildet; wie hieß denn der Singularis? ein *Aborigo* oder ein *Aborigon*? Das einfache *Origines* wäre schon unerhört als Benennung eines Volkes, sowohl der Benennung als des weiblichen Geschlechts wegen; das Vorwort macht die Sache nur schlimmer; man bedenke was *aboriri* und *abortus* bedeutet." Simul vero effatur: "Es wäre wohl das beste, ihnen (Aborigines) als einen leeren Einbildung einmal für allemal dreist den Abschied zu geben. Vermuthlich verdanken sie ihr Daseyn dem Misverständnisse eines Griechen, der von Latinern gehört hatte, ihre Vorfahren hätten *ab origine* da gewohnt." Quæ omnino conjectura levitatem suam ipsa prodit.

dam Romanorum, in primis Porcii Catonis & Caji Sempronii, testimonio tantum adductum id opinari, neque sub alia conditione, quam si eorum vera est narratio (*m*). Hos vero & innumeros alios, pravo Græcæ doctrinæ studio imbutos, omnes patrias res, quemadmodum omnes mythos Italiæ indigenas, fœdasæ, sagacissime ostendit HEYNE (*n*). Neque Cato & Sempronius distinguebant, quæ Græca natio Aborigines fuissent, ex qua urbe migrassent, quo duce itineris, quoque tempore, in Italiam venissent, quibus denique ad patriam relinquendam impulsæ casibus. Quæ adeo obscura (*o*) Dionysius percontatus, in animum induxit, esse nullos alios potuisse, — si grajugenæ fuerint — quam Græcorum illorum stirpis, qui Oenotro & Peucetio ducibus ex Arcadia profecti septemdecim ante bellum Trojanum ætates Jonio trajecto sinu ad Italiam accessissent: unde huic nomen Oenotria. Sed multi profecto laboris non est, perspicere, istam coloniam nullam esse,

m) L. I, cc. II, 13.

n) Exc. IV ad Æn, VII. Ad rem hæc apposite sunt dicta: "Si forte mireris, quomodo his somniis tantum tribuere potuit antiquitas, recordandum est similis vanitatis, qua viri docti superiore ætate omnem veterem Italiam ex Hebraicis Lexicis (Phœnicia verba se tenere putabant) repetiere." — Notanda etiam sunt verba Dionysii: Ἑλληνικῶν μύθῳ χρησάμενοι (Cato & Sempronius) οὐδέναι τῶν τὰ Ἑλληνικά γράψαντων βεβαιωτὴν παρέσχοντες.

o) Τὸ μὲν ἀληθὲς ὅπως ποτ' ἔχει, ἀδύνατον.

esse. Jam ipsa vetustate sua evanescit. Cui enim probabile erit, quingentos fere annos (hæ XVII ætates, ut vulgo computatur, CCCCLIX annos conficiunt) ante Trojæ everisionem adnavigasse Italiam Græcos, cum tamen Homeri adhuc tempore vix esset hæc terra nota? (*p*). Merum autem habendum esse commentum, ex eo apprime elucet, quod secundum Catonem & Varronem Oenotrus rex fuit Sabinus (*q*): quorum auctoritatem confirmat Virgilius (*r*).

Re-

p) Quid? quod fide dignissimi vatis repugnat etiam testimoniis. Omnino vera sunt, quæ dicit SCHLEGEL: "Die Arkadier wohnten im Innern des Peloponnesus, sie berührten nirgends die Küste, Homerus bezeugt ausdrücklich, sie hätten nichts mit dem Seeweßen zu schaffen gehabt, deswegen habe ihnen Agamemnon seine eignen Schiffe zu der Fahrt nach Troja geliehen. Und dennoch sollen Oenotrus und Evander nach dem fernen Italien geschifft seyn! So lasen die Griechen ihren Homerus!" Scilicet antiqui nimis tribuentes Romanis fabulis, quæ a Græcis fictarum non plane præ se ferre videbantur speciem, coloniam Evandri veriti sumus negare (supra p. 33); qua tamen in sententia diutius manere non possumus. Certius explorata re judicamus, sub isto commentitio hospite quoddam latere domesticum verum.

q) Cfr. HEYNE Exc. XXI ad Æn. I.

r) Æn. VII, 178 Re quidem apse poëta heic de Latinorum antiquis regibus fatur, neque Oenotrum nominat, sed tamen Italum, quem alii faciunt Oenotri filium. Virgilio autem is filius est Sabini, qui gentis Sabinæ sine dubio fuit conditor. Videmus igitur, Latinorum & Sabinorum reges ab eo conjungi; quod pro-

Restat alia exquirenda Græca lingua loquentium in Italiam migratio, Pelasgorum, qui Deucalionæo tempore ex Hæmonia (Thessalia) ejecti, huc illuc vagantes varias petiverunt terras. Quorum tamen maxima pars ad ostium Padi Spinetum fertur appulisse, & inde montanis Italiæ locis superatis tandem ad regionem Aboriginum pervenisse, amice ab his excepta (s). Ex omnibus vero rerum Italicarum monumentis horum colonum famam æque tollendam esse, haud difficiliter ostenditur. Hæc enim fabula ex eo est orta, quod gentem quandam Græcia habitantem, Tyrrhenos appellatam, cum Etruscis Italiæ populo, qui Turfeni (Tyrrheni) (t) domestico dicebatur nomine, scriptores — & quidem præcipue Hellanicus Lesbios (u) — confuderunt. Nam affert Dio-

---

pter cognationem gentium factum est. Appellat præterea Sabinum *vitifatorem*, quo movemur ad colligendum, totam de Oenotro fabulam interpretationi Græco istius epitheti deberi.

s) DIONYS. I, cc. 17 — 20.

t) Dionysius ait Rasenas ipsorum fuisse nomen (L. I, c. 30). In quo tamen necessario aliquod latet vitium, cum in tabula quadam Iguvina appellantur Turfeci (Italica terminatione pro Etrusca Turfeni), a Romanis vero Tusci. (Cfr. SCHLEGEL, p. 854). Originitus videntur se Turasenos nominasse, inde Tyrrhenos: quod alii Italiæ populi in Turscos & Tuscos, Græci in Tyrrhenos, Tyrrhenos mutarunt. Cfr. HEYNE, Exc. III ad Æn. VIII.

u) DION. L. I, c. 23.